

Fædrelandet.

Abonnementpris i Kjøbenhavn 15 K pr. Quartal, 5 K pr. Maaned, enkelte Nr. 6 R; udenfor Kjøbenhavn 3 Rbd. pr. Quartal frit i Huset
Hver Aften udgaaer et Numer. Bladets Contoir, Klædeboderne Nr. 101, er aabent hver Sagnedags Formiddag Kl. 11—1.

4de Aarg.

Mandagen den 18. December 1843.

Nr. 1450.

Bidstrupgaard.

I.

Den Tilstand, hvori den største Deel af vore Afstandige for nærværende Tid befinde sig, er, som oftere tilførn sagt, saadan, at neppe nogen Klasse af Mennesker kan siges at leve i en sørgeligere, uslere og mere abject Forfatning, end disse, naar de ikke have Midler og omhyggelige, hjertlige Slægtninge til at sørge for dem. Skjønt de ere Syge, og intet andet end Syge, saa behandles de dog ikke som saadanne, men dels som flette Mennesker og Forbrydere, dels som Fattiglemmer. Vi have nylig havt Exempel paa, at en Afstandig kun derved, at Hs. Majestæt greb ind i Tingenes Gang, slap for at døe Forbryderens Død. Det er at haabe, at Afstandighed og Forbrydelse kun sjældent paa den Maade confunderes; men i de fleste Tilfælde er de Afstandiges almindelige Lod at indespærres i et Fængsel, hvor de behandles som Fattige: de leve afspærrede fra al Omgang med andre Mennesker tildels endog negtede den friske Luft, og de faae deres usle Legemer i al Tarvelighed nærrede og beklædte. Men dette er en Behandling, der er netop lige det Modsatte, af hvad de behøve, og af hvad de formentlig kunne fordr. Hvad deres Trang angaaer, da er den af den Natur, at de maa have en til deres Sygdom svarende Behandling, og det i rette Tid, og hvad deres Fordringer angaaer, da synes det klart, at naar **Staten** anseer sig forpligtet til at udstrække sin Forsorg, ikke blot til saadanne, som ved Sygdom forhindres fra at sørge for dem selv, til Fattige, som ved Strømmen i Befolkningen ere skaarne fra deres Rod og kastede ud af Næringsvei, ja til de Forbrydere, som med fjendlig Attraa have herjet paa det fredelige Samfund, og vil, at Humaniteten skal udstrække sig til alle svage forladte og forvildede Medlemmer af Samfundet, saa kunde det vel ventes, at den samme **Stat** ogsaa maatte ansee sig forpligtet til at gjøre, hvad der behøvedes for de Afstandige, der ere de svageste, de mest forladte og de mest forvildede af alle. Men vi have fortræffelige Sygehuse for alle Slags Sygdomme uden for Afstandighed, i hvilke de Fattigste kunne finde ligesaa god Hjælp og Pleie, som de Rigeste; vi have mange og forskjellige Stiftelser og Indretninger for de Fattige, af hvilke nogle ere mere, andre mindre gode, skjønt de tilhøbe stræbe efter Mulighed at lindre Armodens Bitterhed;

og vi have endelig Detentions og Straffe-Anstalter, i hvilke man har søgt at gjøre Forbryderens Lod taalelig og nogenlunde at forsone ham med Livet, og som bekjendt er man stærkt bestræffet med store Planer, for i en end høiere Grad at opnaae dette; men vi have i Kongeriget Danmark ikke en eneste blot taalelig Anstalt for de Afstandige.

Det er imidlertid ikke min Hensigt for denne Gang at indlade mig paa Daarevæsenet i det Hele; jeg vil blot skjenke en enkelt Side deraf, vor eneste større Anstalt nogle Dieblisks Betragtning, da den, uagtet alt, hvad der er skrevet og talt om den, endnu i flere Henseender torde være temmelig ubekjendt. Grundtrækkene ere allerede kortelig skizzerede i min Bog, om Daarevæsenets Indretning, paa flere Steder, til hvilken jeg i det Hele maa henvise. Her er det væsentlig Bestyrelsen, med hvilken vi skulle beskæftige os. Der var en Tid, da de Afstandige forsaavidt som de vare uformuende, ganske passende lode sig behandle blandt de Fattige og under en og samme Bestyrelse. Børgernes Forestillinger havde ikke klaret sig med Hensyn paa Sygdommens Natur og Væsen, og de Afstandiges Antal var udentvivel meget mindre, end nu om Dage. For ikke 40 Aar tilbage var saaledes Antallet af Hovedstadens Afstandige under offentlig Forvaring kun lidt over 70, nu er deres Antal over det 4 dobbelte. I hin Tid tabte de Afstandige sig blandt ~~de Fattige; men Bidstrupgaard~~ er nu voxet op til en Masse, der ikke længere kan rummes inden for de Skranter, Fattigvæsenet affikter for det. Bestyrelsen har længe maattet føle dens mislige Stilling med Hensyn paa denne monstrøse Anstalt, og Hensigten med den nærværende Afhandling er, paa den ene Side at bidrage til at sætte dens Bestyrelse i en bekvemmere Stilling til den og paa den anden Side at tilveiebringe en tidsvarende Udvikling af Anstalten.

Den høieste Bestyrelse, den administrerende Direction for Kjøbenhavns Fattigvæsen, bestaaer, som bekjendt, af en Mængde tildels udmærkede Forretningsmænd, intelligente Mænd af forskjellig Art og overhovedet af saadanne Mænd, som have draget Regeringens og dens Medborgeres Opmærksomhed paa sig, og hvoraf Flertallet ere Mænd, som man under andre Omstændigheder maatte lykønske Anstalten til at besidde i sin Bestyrelse, og som ogsaa ganske vist vilde virke til Gæld for den; men disse samme Mænd, hvis Virksomhed som ren Fattigbesty-

relse vi ikke her ville berøre, da den er os uvekkommende, disse Mænd altsaa, ere med Hensyn paa Vidstrupgaard stillede under saadanne Forhold, at de alle Muelikke maae komme i Modsigelse med sig selv, det er en Hær af Conflicter, hvori de staae, som de knap kunde rede sig ud af, om de vare mere end Mennesker.

Den første store Modsigelse finde vi altsaa deri, at skjønt man maatte vente, at saadanne Mænds forenede Samvirken maatte afgive en udmærket Bestyrelse, saa er den netop det Modsatte. Man var berettiget til at vente, at saa oplyste Mænd vilde tilvejebringe en hensigtsmæssig Reform af den stette Anstalt; men der er neppe nogen af Directionens nuværende Medlemmer, der har gjort noget Væsentligt for Anstalten, tvertimod holde de den i den selv samme Tilstand, som de modtog den af deres Forgængere. Dette kommer naturligvis ikke af Mangel paa Villie, man har paa mange Maader lagt denne for Dagen; men det kommer af, at Directionen maa tage en Mængde Hensyn, der burde være den uvekkommende. Væsentlig kommer det dog deraf, at den paa engang skal varetagende aldeles modstridende Interesser, den skal paa engang være en god Bestyrelse for Daareanstalten og for Fattigvæsenet, hvilket er en Umulighed. Naar Humaniteten bringer Hjertene til at soule af ædle Følelser og driver Directionen til at gøre Noget for de Afslindige, saa trækker strax Hensyn paa Fattigvæsenet Hjertene sammen igjen med den Betragtning, at disse ogsaa ere Fattige, og derfor strumper alt det, der gøres for Anstalten, sammen til halve Forholdsberegninger og til Ingenting. Det er aldeles ikke vanskeligt at finde enkelte Demiser paa en ædel Liberalitet i Anstalten, men der er rigtignok mange flere paa en Hærrighed, som man kun kan tilgive en Fattigbestyrelse. Directionen har intet Kjendskab til Psychiatriens Fordringer og kan heller ikke have det. At dette maa være Tilfældet med de ikke medicinske Medlemmer, indseer Enhver let; men det kan heller ikke forholde sig anderledes med de medicinske Medlemmer, af den Grund, at Psychiatrien først er bleven til en Videnskab, efter at disse vare Mænd, stærkt beskæftigede i anden Retning etc., og skjønt det vistnok ikke er noget nyt, at en Medicinerer (deres varrel), saa er den dog en fra den øvrige medicinske Videnskab aldeles forskjellig Gen. Directionen kan altsaa for sine Foretagender i denne Retning ikke finde Bestemmelsesgrunde hos sig selv, men maa støtte sig paa fremmede Raadgivere, hvilket naturligvis i høi Grad maa lamme dens Virksomhed. Det kan ogsaa gjerne være, at de nuværende Medlemmer af Directionen ere gjorte usædvanlig mistænksomme mod Naad fra uden af, ved den Omstændighed, at deres umiddelbare Forgængere have truffet paa stette Raadgivere, hvis ubeldige Forslag ere blevne udførte til stor Skade for Anstalten og for Daarevæsenet i det Hele.

Directionen erkjender, som man kunde vente det, Afslindighed for en Sygdom, der fordrer Løgebehandling, og har derfor anvendt en Deel af Vidstrup til et saakaldet Sygehospital; men de Hensyn, den har troet at maatte tage paa dens Forhold til Fattigvæsenet, have forhindret den fra at give denne Sygeafde-

ling den tilbørlige Udvikling. Dersom Directionen var alene eller fortrinsvis en Daareanstalts-Bestyrelse, saa havde den givet Anstalten den Udstrækning, Dannelselse og Indretning, som Patienternes Antal og Videnskaben paa dens nærmere de Standpunkt fordrer det; men da den i en end højere Grad er en Fattigvæsens-Bestyrelse, saa har den affattet den alt for snævre Grændser og holder den i den bekjendte ubensigtsmæssige Tilstand, der gjør den aldeles uskikket til at opfylde sit Siemød. Dersom Directionen var en Daareanstalts-Bestyrelse, saa vilde den lægge an paa, at dens Anstalt kunde concurrere med andre Anstalter i Gr. med den Slesvigske; den vilde gjøre alt muligt for at gjøre den hyggelig og behagelig, saa at den gjerne søgtes af de Syge, for hvilke den er bestemt; den vilde ikke saa meget tage Hensyn paa, hvad den gav ud, som mere paa, hvorledes den fik sit Udtag ind igjen, maastee endog med nogen Fordel. Men da den er en Fattigvæsens-Bestyrelse, saa bryder den sig ikke om at concurrere med andre Anstalter og den gjør ikke Noget, for at drage Patienter til Anstalten; thi den veed, at Hættallet af de Syge, for hvilke den er bestemt, ere nødte til at betjene sig af den, hvordan den end er; ja det som mere er, den kan fornuftigvis end ikke ønske nogen stor Frekvens, da dens egne Patienter koste den mere i Anstalten end udenfor den, og den har uden Tvivl Tab ved den største Deel af de fremmede. Den vil heller ikke indlade sig i Udgifter, der mulig i Tiden kunde være gode Nenter; thi dens Hovedopgave er at forskaane de stattede ydende Borgere for ethvert Udtag, der ikke paahydes af den uuelikkelige Trang og Fornsødenhed. Anstalten søges derfor just heller ikke meget af de fremmede Communer, thi dens Stilling til disse, de collegiale Former, der maa lagtages inden en Syg derfra kan optages osv., gjør den saagodt som aldeles unyttig for dem, da det gunstige Tidspunkt for Helbredelsen i Regelen vil være gaaet over, inden den Syge kan blive optagen, og kun de Fattige fra Kjøbenhavn er der adnet en liberal og som oftest betimelig Udgang til Anstalten, saadan som den er.

En Daareanstalts-Bestyrelse vilde give Patienterne en passende Diæt og tilstrækkelig Næring; men Hensyn paa Fattigvæsenet har dieret et Reglement, hvorved der paahydes en mindre passende Diæt og utilstrækkelig Næring.

Endelig vilde en Daareanstalts-Bestyrelse ganske vist holde Bøgerne til at levere et videnskabeligt Udbytte af dette store Antal Patienter og det er i højeste Grad paafaldende, at saa intelligente Mænd, som de fleste af Directionens Medlemmer, saa aldeles have kunnet overse dette høist vigtige Punkt, fordi det ikke er af nogen videre Interesse for en Fattigvæsens-Bestyrelse, saa at Anstaltens Resultater for Videnskaben dogstavelig ere = 0.

Det vilde være let anseeligt at forsøge Listen paa disse Modsigelser i Bestyrelsen i det Hele og i de enkelte Brancher, men jeg skal indstrænke mig til endnu at omtale to Punkter, hvor de træde meget skarpt frem, nemlig i Økonomens og Lægens Stilling og Forhold til Anstalten.